

22. juli-senteret

Fordypningstekst

Regjeringskvartalet

Av Christina Marwold, 22. juli-senteret. Publisert i juni 2020.

Regjeringskvartalet ble på begynnelsen av 1900-tallet kalt *Empirekvartalet* og huset Norges første rikshospital. Det eneste som står igjen fra Empirekvartalet er Lindealléen som fører opp til Høyblokka i dag.

Justisdepartementet flyttet i 1883 inn i hovedbygningen til det gamle Rikshospitalet. Deretter overtok regjeringsapparatet de gamle hospitalbygningene én etter én. Ingen av disse var oppført for departementsarbeid, og det oppsto et ønske om bygninger som var tilpasset statsapparatet.

G-blokka ble det første bygget i Regjeringskvartalet. Den er tegnet av arkitekt Henrik Bull og sto ferdig i 1906. På grunn av dårlig økonomi ble bare sidefløyen ferdigstilt.

22. juli 2011 huset G-blokka Finansdepartementet. Eksplosjonen skadet bygget, men det ble raskt tatt i bruk etter at opprydningsarbeidet var ferdig.

Høyblokka sto ferdig i 1958, og er tegnet av arkitekt Erling Viksjø. Høyblokka ble tegnet i tråd med sosialdemokratiske verdier om åpenhet og felleskap. Fra 1958 fram til terrorangrepet i 2011 har alle norske statsministere hatt kontor i toppen av Høyblokka. Justis- og politidepartementet holdt til i de resterende etasjene.

Regjeringskvartalet skulle være åpent for befolkningen og kunsten i Regjeringskvartalet skulle være tilgjengelig for alle. På sekstitallet gikk det biltrafikk under Høyblokka – gjennom det som senere ble resepsjonen. Selv om passasjen etter hvert ble glasset inn, tilstrebet man fortsatt åpenhet ved å la byens befolkning passere gjennom resepsjonen.

Høyblokka var målet for det første angrepet 22. juli 2011. Bygget ble totalskadet av eksplosjonen.

Y-blokka sto ferdig i 1969. Det mest kjente elementet ved bygget er Pablo Picassos kunstneriske bidrag, med to unike motiver: *Fiskerne* og *Måken*.

22. juli-senteret

Da bomben gikk av 22. juli 2011 hadde Kunnskapsdepartementet kontorer i Y-blokka. Bygget fikk store skader.

S-blokka og R4 (Regjeringsbygg 4) ble oppført av Viksjøs arkitektkontor i henholdsvis 1978 og 1988. Sammen med Y-blokka og Høyblokka dannet de Einar Gerhardsens plass.

Da bomben gikk av 22. juli 2011 holdt Helse- og omsorgsdepartementet og Arbeidsdepartementet til i S-blokka mens Olje- og energidepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Departementenes servicesenter holdt til i R4. Begge byggene fikk store skader i terrorangrepet. S-blokka og R4 ble revet i henholdsvis 2014/2015 og 2019.

Det er en uttalt målsetning at det nye Regjeringskvartalet som er under bygging i dag skal samsvare med målsetningene som preget ordskiftet, og ikke minst statsminister Jens Stoltenbergs taler i dagene umiddelbart etter terrorangrepet: Terroristens antidemokratiske handlinger skal besvares med mer demokrati, mer åpenhet, men aldri naivitet.

I det nye Regjeringskvartalet vil minnelandskapet få nye lag. Side om side med det nye og fremtidsrettede skal spor etter terrorangrepet i 2011 bevares. Disse sporene vil prege kvartalet som en påminner til nye generasjoner om hva som ble angrepet og hva som skal forsvares fremover. De vil minne oss om de vi mistet og om hvorfor vi aldri må ta demokratiet for gitt.

Kildeliste

Eriksen, T. et al. (2006) *Den gamle regjeringsbygningen 100 år – et byggverk og et embetsverk*. Finansdepartementet. https://www.regjeringen.no/contentassets/637e61c45fc34b79abadd577a985e29/r-0606_jubileumsbok.pdf

Jenssen, H. L. (2013) *Høyblokken: en bygningsbiografi*. Forlaget Press

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019) *Kunst, arkitektur og bygninger i regjeringskvartalet*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/regjeringskvartalet/bygninger/id712727/>

Regjeringen (2013) *Dagens tilstand: Historisk utvikling*. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/bst/dagens_tilstand_historisk_utvikling.pdf

Regjeringen (2014) *1958: Statsministeren flytter til Høyblokken*. <https://www.regjeringen.no/no/dep/smk/ansvarsomrader/forloperne/1946--nyere-tid/1958-Statsministeren-flytter-til-Hoyblokken/id759096/>

Riksantikvaren (2013) *Regjeringskvartalet. Riksantikvarens utredning om verneverdi og ny bruk*. <https://core.ac.uk/download/pdf/52075348.pdf>